

Prevederile acestui articol au menirea de a descuraja orice încercări de a obține pentru transplant organe și țesuturi prin violență ori cu amenințarea aplicării ei. Articolul dat are și un mare neajuns, care a devenit evident în ultima vreme, odata cu descoperirea importanței enorme în viața omului a celulelor STEM. După părerea noastră, este necesar de completat urgent articolul 158 CP cu dispoziții care să permită sancționarea penală și pentru constrângerea la prelevarea de celule umane.

De asemenea, art. 165 din Codul penal a stabilit pedepse dure – de pînă la 20 de ani detenție – pentru traficul de ființe umane în scop de prelevare a organelor sau țesuturilor. Articolul dat este unul complex, cu un conținut vast, ce se referă la diferite sfere de activitate a omului pentru a le proteja de influențele dăunătoare ale posibilelor acțiuni de trafic de persoane. Traficului de persoane în zilele noastre i se acordă – în orice țară, inclusiv în Moldova – o mare atenție. În condițiile globalizării și imenselor deplasări de persoane, toți luptă cu acest flagel – de la politicieni, pînă la elevii din licee. Și în asemenea lupte nu e greu să se comită unele erori. De prevenirea acestor posibile erori ar trebui să se îngrijească, prin toate metodele, cei ce sînt preocupați de prelevarea și transplantul de organe, țesuturi și celule umane.

Referințe bibliografice

1. *Constituția Republicii Moldova* din 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 1 din 18.08.1994.
2. *Codul civil al Republicii Moldova*, aprobat prin Legea nr. 1107-XV din 6 iunie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 082 din 22.06.2002.
3. *Codul muncii al Republicii Moldova*, aprobat prin Legea nr. 154-XV din 28.03.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 159-162 din 29.07.2003.
4. *Codul de procedură civilă a Republicii Moldova*, aprobat prin Legea nr. 225-XV din 3 mai 2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 111-115 din 12.06.2003.
5. *Codul contravențional al Republicii Moldova*, aprobat prin Legea nr. 218-XV din 24 octombrie 2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 160-164 din 03.08.2012.
6. *Codul penal al Republicii Moldova*, aprobat prin Legea nr. 985-xv din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 72-74 din 14.04.2009.

MOMENTE ILEGALE LA REPUBLICAREA CODULUI DE PROCEDURĂ CIVILĂ, DEZVĂLUIREA UNOR LACUNE DIN TEXTUL CPC

Mihai CORJ,

doctor în drept, conferențiar universitar

SUMMARY

In this article we analyzed some existing gaps in CPC and made some legislative proposals to improve the document content encoded to finally come up with a draft law on the amendment of the Civil Procedure Code of the Republic of Moldova, which are trying to remove gaps, the more so as, its republication will be in strict accordance with the law.

Keywords: bill, Code of Civil Procedure, reprint, publish, legislation, law nonlegal, systematization, codification.

REZUMAT

În prezentul articol sînt supuse analizei unele carențe existente în Codul de procedură civilă și sînt formulate unele propuneri legislative privind îmbunătățirea conținutului actului nominalizat, venind totodată cu un proiect de lege privind modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, prin care încercăm să înlăturăm lacunele existente, cu atît mai mult cu cît republicarea acestuia se va efectua în strictă conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

Cuvinte-cheie: proiect de lege, Cod de procedură civilă, republicare, publicare, act legislativ, act normativ nonlege, sistematizare, codificare.

Introducere. Sistemul legislativ cuprinde totalitatea actelor normative, care se află în strînsă legătură și care sînt foarte variate, fapt ce impune ordonarea, sistematizarea lor în scopul unei bune cunoașteri, interpretări și aplicări. Prin sistematizarea actelor normative se urmărește punerea lor în ordine, realizarea unei simplificări, reduceri și concentrări a normelor juridice ce le alcătuiesc. Operațiile de sistematizare sînt importante atît pentru elaborarea, cît și pentru realizarea și aplicarea dreptului, fapt ce contribuie la perfecționarea dreptului pozitiv [1].

Actualmente, legiuitorul național a statuat expres și exhaustiv principiile de sistematizare și trăsăturile unui cod, unde la articolele 33, 52 și 53 din Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative [2] sînt dezvoltate elementele de structură, principiile generale privind sistematizarea actelor legislative, precum și calitățile pe care trebuie să le întrunească un cod.

Așadar, la adoptarea unui act complex, precum este codul, legiuitorul urmează să confirme faptul existenței unei legături intrinseci între părțile componente ale unui act normativ codificat.

Un act oficial republicat trebuie să corespundă anumitor exigențe și să fie unul reactualizat, fără a admite carențe de orice ordin ar fi acestea: tehnice, de fond, de conținut, structură sau formă, de alt gen. Actul republicat este unul actual, deci este unul la zi și corespunde realității.

Metode și materiale aplicate. Pentru a face mai multă lumină în multitudinea de reglementări ce adesea se modifică, a fost necesară apelarea la *instituția juridică a republicării*. Astfel, de curînd, sau mai exact la 21 iunie 2013, Codul de procedură civilă al Republicii Moldova a fost republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Analizînd materia propusă, vom încerca să venim cu mai multe recomandări prin care sperăm să înlăturăm lacunele existente actualmente în Codul de procedură civilă. De asemenea, vom insista să fie anulat faptul republicării acestuia în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 130-134 din 21 iunie 2013, deoarece republicarea s-a efectuat cu încălcarea prevederilor legale în domeniu. Totodată, vom stărui asupra republicării CPC în strictă conformitate cu legislația în vigoare.

Rezultate obținute și discuții. Ca urmare a consultării structurii și

conținutului codurilor adoptate de către Parlamentul Republicii Moldova, constatăm că, în pofida TGD-ului și a legislației în domeniu, în unele coduri nu se respectă întocmai forma actului legislativ. Astfel, CPC, la titlul II „Procedura înaintea primei instanțe”, contrar prevederilor statuate de către legiuitor la art. 33 din Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative, instituie un nou element structural al actului legislativ precum este **subtitlul**, stabilind procedura concretă în fața instanței, lucru salutar, însă, cu regret, neprevăzut în legislația națională.

Pentru eliminarea acestei confuzii, propunem expunerea dispozițiilor de la lit. c) art. 33 din Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative în următoarea redacție: „c) *capitolele se pot grupa în subtitluri numerotate cu litere și/sau titluri numerotate cu cifre romane*;”.

✓ În CPC capitolele sînt numerotate consecutiv de la începutul Codului de procedură civilă pînă la sfîrșit, fără a ține cont de titlurile din care fac parte. Logic și firesc ar fi fost ca structura CPC să fie asimilată structurii Codului civil, unde capitolele unui titlu din cod se numerotează de fiecare dată începînd cu cifra „I”.

✓ Asteriscul de la *Codul de procedură civilă al Republicii Moldova* arată că actul oficial este republicat. La republicarea actului oficial se indică obligatoriu în temeiul cărui act normativ acesta a fost republicat. În cazul republicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 130-134 din 21 iunie 2013 a Codului de procedură civilă al Republicii Moldova temeiul republicării acestui act normativ lipsește cu desăvîrșire.

Așadar, reieșind din cele relevante, noi salutăm efortul depus de către Ministerul Justiției în pregătirea CPC pentru republicare, însă trebuie să menționăm că republicarea unui act oficial prevede anumite etape și se bazează pe un temei legal, fapt ce nu-și găsește oglindire la Codul de procedură civilă al Republicii Moldova republicat. Deci, republicarea CPC este una necesară și oportună, aceasta urma a fi și una legală, adică expres prevăzută de către legiuitor. De altfel, legiuitorul la alin. (1) art. 41 „Republicarea” din Legea 780-XV

din 27.12.2001 privind actele legislative statuează expres că **republicarea actului legislativ se dispune prin ultimul act legislativ care îl modifică sau completează**. Acesta conține, după caz, o prevedere privind efectuarea unei noi numerotări în actul ce se va republica.

Astfel, republicarea unui act legislativ din proprie inițiativă, după cum afirmă cei de la Ministerul Justiției, sau ca urmare a dispoziției guvernului, nu este una legală. Uneori inițiativa poate fi sancționată. Bunăoară, o inițiativă nobilă, demnă de apreciat pentru munca depusă în pregătirea actului legislativ pentru republicare, este pusă sub semnul întrebării, deoarece republicarea efectuată nu are temei legal.

Ne simțim obligați să explicăm, inclusiv pentru funcționarii de la Ministerul Justiției, care operează uneori cu prevederi legale inaplicabile situațiilor concrete. Astfel, la republicarea actelor legislative urmează a fi aplicate prevederile art. 41 „Republicarea” din Legea 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative, iar la republicarea actelor normative (nonlege), adoptate pentru organizarea executării legii, urmează a fi aplicate prevederile Legii nr. 317-XV din 18 iulie 2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale și, respectiv, ale Legii nr. 92-XV din 01.04.2004 privind procedura publicării și republicării actelor normative și a rectificărilor operate în ele. De asemenea, menționăm că Hotărîrea Parlamentului nr. 1546-XIII din 25 februarie 1998 cu privire la republicarea periodică a actelor normative, care pentru o perioadă de timp era necesară în lipsa reglementărilor legale în domeniu, după intrarea în vigoare a Legii nr. 780-XV din 27.12.2001, hotărîrea respectivă cade în desuetudine în raport cu această lege. Astfel, toate republicările unor acte legislative efectuate în perioada 14.06.2002 – 15.04.2008 în temeiul Hotărîrii Parlamentului nr. 1546-XI-II din 25 februarie 1998 nu au fost legale, fapt despre care am sesizat autoritățile de fiecare dată. Aplicarea Hotărîrii Parlamentului nr. 1546-XIII din 25 februarie 1998 pentru republicarea actelor normative nonlege mai

putea fi înțeleasă pînă la intrarea în vigoare a Legii nr. 317-XV/2003, iar după intrarea în vigoare a Legii nr. 92-XV/2004 această hotărîre urma a fi abrogată, lucru care de fapt s-a produs mult mai tîrziu, în anul 2008.

Dispozițiile statuate de către legiuitor în Legea nr. 92-XV/2004 stabilesc **procedura publicării și republicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și în Registrul de stat al actelor juridice al Republicii Moldova a actelor normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și a rectificărilor operate în ele**. Aceasta este o lege ordinară, deci raportată la Legea nr. 780-XV/2001 și, respectiv, la Legea nr. 317-XV/2003, care sînt legi organice, deci după forța sa juridică se situează în ierarhia actelor legislative pe o treaptă inferioară.

Ținem să menționăm că la speța noastră Legea sus-numită nu este aplicabilă, însă la această situație (republicarea unui act legislativ) urmează a fi aplicate dispozițiile alin. (1) art. 41 din Legea nr. 780-XV/2001, care, după cum am mai spus, statuează expres că **republicarea actului legislativ se dispune prin ultimul act legislativ care îl modifică sau completează**.

În plus, remarcăm existența unui proiect de lege prin care urmează a fi comasate dispozițiile statuate în Legea nr. 780-XV/2001 și Legea nr. 317-XV/2003 într-un singur act oficial – *Legea cu privire la actele normative*. Necesitatea comasării acestor două legi a fost stabilită în urma reevaluării procesului de creație normativă. Întru consolidarea certitudinii și clarității juridice, a fost necesară întreruperea practicii de divizare a procesului de creație normativă între cel al legilor și cel al actelor subordonate legii. Cadrul de reglementare stabilit de legile în vigoare creează incertitudine pentru cetățeanul simplu din cauza că toată structura acestui cadru se bazează pe criteriul de separare a actelor cu caracter normativ după ierarhia organului care l-a adoptat, respectiv în legi și nonlegi. De fapt, în sfera procesului de creație legislativă urmează să fie cuprinse toate actele normative cu caracter obligatoriu, general și impersonal, ce vin să reglementeze relații sociale și a căror nerespectare este

asigurată de forța coercitivă a statului. Toate aceste acte urmează să treacă prin procedura de elaborare și să respecte normele de tehnică legislativă, indiferent de organul care le-a emis [3]. Astfel, constatăm că incertitudinea în primul rând este specifică celor care aplică eronat sau neglijează legea, după cum rezultă din exemplul descris în acest studiu.

Generalizând, mai subliniem o dată că instituția juridică a *republicării* își găsește oglindire atât în Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative, în Legea nr. 317-XV din 18 iulie 2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale, cât și în Legea nr. 92-XV din 01.04.2004 privind procedura publicării și republicării actelor normative și a rectificărilor operate în ele.

Unul dintre obiectivele investiției noastre a fost și dezvăluirea semnificației instituției republicării, relevantă, de asemenea, în Hotărârea Parlamentului nr. 1546-XIII din 25 februarie 1998 cu privire la republicarea periodică a actelor normative [4].

Conform dispozițiilor constituționale, statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop, statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative [5].

În context, *instituția juridică a republicării actelor oficiale* actualmente se bucură de un interes sporit atât din partea emitenților de acte oficiale, cât și din partea editorului Monitorului Oficial al Republicii Moldova. Republicarea actelor oficiale face actele normative mai accesibile pentru utilizatori. Actele de modificare și completare adoptate pînă la republicarea actului oficial rămîn în istorie, fiindcă acestea se consideră abrogate la momentul republicării. Cu regret, uneori se abuzează de instituția republicării sau se mai întâmplă ca multe dintre greșelile sau omisiunile emitentului să fie corectate prin rectificări [6].

Actualmente, o bună parte a utilizatorilor de informație cu caracter juridic apelează numai la versiunea electronică a actelor oficiale publicate pe site-ul www.justice.md, considerînd, pe bună dreptate, că informația aceasta este una veridică și corespun-

de întocmai celei publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Însă utilizatorii uită de *paradoxul moldovenesc*, cînd unele acte oficiale, fiind publicate sau republicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nu-și găsesc întotdeauna reflectare pe site-ul www.justice.md, de exemplu: Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 3 octombrie 2006). De asemenea, uneori textul inserat pe site-ul www.justice.md diferă de cel de bază, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Modalitatea republicării actelor oficiale, cu regret, nu și-a găsit oglindire în Legea nr. 173-XIII din 06.07.1994 privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale, însă problemei ce ține de rectificările operate legiuitorul i-a dedicat expres un articol [7]. Menționăm faptul că legiuitorul a dispus modalitatea de republicare a actelor legislative la art. 41 din Legea nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 [8]. Așadar, **republicarea Codului de procedură civilă trebuia efectuată cu respectarea strictă a rigorilor legislației în vigoare.**

Republicarea periodică a actelor normative timp de cca 10 ani a fost reglementată și prin Hotărârea Parlamentului nr. 1546-XIII din 25 februarie 1998 cu privire la republicarea periodică a actelor normative, însă efectul acestui act legislativ, după o perioadă semnificativă de timp, a fost în sfîrșit recunoscut nesatisfăcător de către guvern, care a inițiat în fața parlamentului procedura de abrogare a hotărîrii menționate [9], unde mai pui că aceste aspecte de asemenea sînt reglementate prin lege organică și lege ordinară.

Deci, credem că funcționarii de la Ministerul Justiției în virtutea inerției, urmînd să acționeze în temeiul unor acte care în opinia noastră conțineau și unele prevederi ilegale, au uitat cu desăvîrșire că hotărîrea *buclucașă* a fost abrogată la 03.04.2008. De asemenea, s-a trecut cu vederea că CPC este un act legislativ, iar prevederile Legii nr. 317-XV/2003 și ale Legii nr. 92-XV/2004 nu sînt aplicabile cazului dat. Așadar, rezultă cert că, în speța

dată, urmau a fi aplicate prevederile Legii 780-XV/2001. Deci, **în lipsa unei dispoziții legale republicarea unui act oficial nu poate avea loc.**

Pentru a fi mai convingători, vom veni cu un exemplu mai proaspăt, cînd legiuitorul statuează expres la art. IV din Legea nr. 252/2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative [10] faptul republicării Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003, unde stipulează următoarele: **Guvernul, în termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi, va asigura republicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003, cu modificările operate.**

Astfel, în acest caz, cînd există un temei legal, sîntem în mare întîrziere privind republicarea CPP, care de altfel urma a fi republicat încă pînă la 21 martie 2013. Cît timp mai trebuie să treacă ca guvernul să execute legea? Angajamente cu caracter declarativ și nimic mai mult. Regretăm că Guvernul RM sau, mai exact, Ministerul Justiției nu asigură executarea prevederilor legale. Or, se prea poate că ei au o problemă cu calcularea termenelor. Unde-i multă aroganță acolo, de regulă, competența lipsește cu desăvîrșire.

Așadar, din exemplul relevat supra, rezultă că *republicarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova urma a fi efectuată, de asemenea, numai în temeiul unei dispoziții legale, expres statuate de către legiuitor.*

Cu regret, Legea nr. 173-XIII/1994, care reglementează raporturile juridice ale publicării actelor oficiale, nu conține prescripții privind republicarea actelor oficiale, însă trebuie să menționăm că legiuitorul a adoptat un șir de acte legislative în care reflectează și asupra instituției juridice – *republicarea*. Legiuitorul se referă la republicare în art. 41 din Legea nr. 780-XV/2001 privind actele legislative [11], în art. 69 din Legea nr. 317-XV/2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale [12] și, respectiv, în art. 15-22 din Legea nr. 92-XV/2004 privind procedura publicării și republicării

actelor normative și rectificărilor operate în ele [13]. Și atunci, *la ce bun mai servește o Hotărâre a Parlamentului ambiguă în domeniul dat, când avem reglementări efectuate prin acte normative ierarhic superioare? Legiuitorul în hotărârea respectivă opera cu noțiuni diferite, fără să facă vreo distincție între Monitorul Oficial al Republicii Moldova și, respectiv, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială.* Asupra acestei situații am reflectat într-un alt articol publicat anterior [14].

Legiuitorul a statuat expres că republicarea actelor normative se face în aceeași publicație oficială în care au fost publicate inițial, iar pentru actele normative ale guvernului și ale autorităților publice centrale publicația oficială este Monitorul Oficial al Republicii Moldova, *decî actele normative ale entităților enunțate urmează a fi republicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, și nicidecum nu în edițiile speciale ale Monitorului Oficial al Republicii Moldova.* Observăm că editorul AIS “Moldpres” deseori a ignorat prevederile art. 69 alin. (3) din Legea nr. 317-XV/2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale [15], republicînd unele acte normative în edițiile speciale ale Monitorului Oficial al Republicii Moldova. De fapt, a fost o luptă continuă cu primele persoane din conducerea AIS „Moldpres” privitor la aplicarea corectă a prevederilor legale. Astfel, susținem că prevederile unei hotărâri a parlamentului nu au prioritate în fața unei legi, dar, după cum știți, *practica bate teoria.* Astfel, guvernării cu toții au violat prevederile actelor normative cu privire la republicarea unor acte oficiale, iar noi ne-am expus poziția în această problemă în 2007 și ulterior în 2010, publicînd articole argumentate la acest subiect.

La data republicării actului oficial, în acesta sînt incluse toate modificările și completările de la prima apariție sau republicare pînă la momentul republicării actului oficial. **Este inadmisibil ca actul republicat să nu cuprindă toate modificările și completările efectuate pînă la acel moment.**

Selectarea și pregătirea actelor

normative adoptate de Guvernul Republicii Moldova și de către autoritățile administrației publice centrale pentru republicare se efectuează de către Ministerul Justiției în temeiul normelor legale ce statuează direct acest fapt.

În legislația națională, actualmente nu este prevăzută expres autoritatea publică responsabilă de selectarea și pregătirea actelor legislative pentru republicare, de aceea legiuitorul, prin ultimul act legislativ de modificare și completare prin care se dispune republicarea actului legislativ, delegează, de regulă, acest drept Guvernului RM sau Ministerului Justiției, astfel nu putem vorbi de subdelegare.

A priori este acceptat faptul că responsabilitatea pregătirii sau avizării actelor oficiale pentru republicare este pusă în sarcina Ministerului Justiției.

În temeiul art. 57 alin. (2) din Legea nr. 780-XV/2001 [16], evidența oficială a actelor legislative și a altor acte normative este ținută de Ministerul Justiției.

Republicarea actelor legislative și normative este prerogativa editorului AIS “Moldpres”. **Legiuitorul stabilește expres republicarea actelor legislative și normative în edițiile periodice ale Monitorului Oficial al Republicii Moldova, prin urmare, republicarea actelor legislative și normative în edițiile speciale ale Monitorului Oficial al Republicii Moldova este ilegală.**

Cu toate că legiuitorul moldav, la art. 29 din Legea nr. 92-XV/2004, indică asupra faptului că în fiecare autoritate a administrației publice va fi desemnată o persoană responsabilă pentru publicarea, republicarea și rectificarea actelor normative publicate, care va colabora cu Agenția “Moldpres” și cu Centrul de Informații Juridice, **efectul unei asemenea colaborări lasă de dorit pînă în prezent.**

În conformitate cu prevederile art. 30 din Legea nr. 92-XV/2004, întîrzierea efectuării unor publicări, republicări sau rectificări, cauzată de nerespectarea de către persoanele responsabile ale autorităților emitente a obligațiilor ce le revin potrivit prezentei legi, atrage răspundere disciplinară în conformitate cu legislația, însă, cu toate că această prevedere a

fost foarte des violată pînă în prezent, sancțiunea prevăzută la această normă nu a fost aplicată. **Nu sîntem părtașii aplicării răspunderii disciplinare, însă cînd un funcționar public nu respectă o prevedere elementară a legislației, cum vom contribui la sporirea nivelului de cultură juridică a întregii populații?** Nihilismul juridic este la el acasă, cînd se încalcă unele prevederi ale normei constituționale inserate la art. 23 alin. (2), unde este expres prevăzută că statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, iar în acest scop el publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Nu întotdeauna ceea ce se publică în Monitorul Oficial este întocmai sau integral publicat în Registrul de stat al actelor juridice al Republicii Moldova, și aici nu ne rămîne decît să constatăm, cu ironie, că trăim nu în țara tuturor posibilităților, ci a oportunităților, iar legislația din unul și același domeniu se aplică de la caz la caz în mod selectiv.

În articolul *Corelația dintre doctrină, legislație și practica publicării actelor oficiale* [17] am abordat și o altă chestiune foarte sensibilă pentru unii (AIS “Moldpres”) privind modalitatea de publicare a actelor oficiale în ediția specială a Monitorului Oficial al Republicii Moldova, însă sîntem nevoiți să spunem că și după scurgerea timpului edițiile speciale ale Monitorului Oficial al Republicii Moldova continuă să apară în mod haotic, iar uneori editorul AIS “Moldpres” nu are nici o idee de conținutul acestuia și nu deține niciun exemplar al ediției speciale.

Cît timp va mai domni haosul în domeniul editării edițiilor speciale ale Monitorului Oficial al Republicii Moldova, deoarece legea [18] prevede expres cazurile în care se recurge la editarea acestora? În temeiul prevederilor stipulate de legiuitor la art. 1 alin. (6) și alin. (9) din Legea nr. 173-XIII/1994, textele tratatelor internaționale și textele integrale ale documentelor normative în construcția se publică în *ediții speciale* ale Monitorului Oficial al Republicii Moldova. Apropo, de curînd în Parlamentul RM s-a discutat și un proiect de lege în care se statuează că textele tratatelor internaționale la care Repu-

blica Moldova este parte vor fi publicate concomitent cu Legea cu privire la ratificarea tratatului internațional în **Monitorul Oficial al Republicii Moldova**.

Apare întrebarea: Cine, totuși, este în drept să dispună republicarea? Sigur, în niciun caz editorul. Acest lucru îl efectuează emitentul actului normativ. Acesta este un drept absolut al emitentului.

În opinia noastră, procedura de pregătire a actului oficial pentru republicare trebuie să fie foarte minuțios verificată, astfel încât la data republicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în ediția respectivă care ulterior va fi citată să fie operate toate modificările și completările, inclusiv ultima amendare (prin modificare și completare) care a fost efectuată în actul oficial, deci după republicarea unui act oficial noi cu toții trebuie să fim siguri că alte modificări și completări se introduc numai după data republicării acestuia.

În Republica Moldova există problema identificării sursei exacte în care au fost republicate unele acte oficiale.

Concluzii. Generalizînd materia expusă, tragem concluzia că:

1. Republicarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 130-134 din 21 iunie 2013 este una ilegală, deoarece nu există temei juridic pentru republicare. De asemenea, constatăm că a fost neglijată clauza de aplicabilitate a unui act juridic la un caz concret și o situație anume. Totodată, la pregătirea Codului de procedură civilă pentru republicare au fost admise mai multe erori, noi propunînd spre examinare și susținere un proiect *de lege ferenda* pentru a le repara.

2. Operațiunile prealabile precum selectarea și pregătirea actului legislativ pentru republicare, efectuate de Ministerul Justiției sînt unele judicioase și necesare, însă conțin unele carențe.

3. Orice directivă orală sau scrisă în acest sens venită de la Guvernul RM este una ilegală, deoarece însăși republicarea, deci trimiterea spre editor, trebuie să se efectueze numai și numai în temeiul legii.

4. O perioadă îndelungată repu-

blicarea se efectua ilegal, bazîndu-se pe prevederile unei hotărîri a Parlamentului, atunci cînd la dispoziție aveam prevederile unor legi.

5. Republicarea unui act legislativ poate fi efectuată numai în temeiul actului prin care a fost dispusă expres efectuarea acestei proceduri de către legiuitor, și nu din propria inițiativă a Guvernului RM sau a Ministerului Justiției. *Dura lex scripta tamen.*

6. Republicarea unui act legislativ se va efectua conform reglementărilor statuate expres de către legiuitor la art. 41 din Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative, și nicicum conform prevederilor stipulate în Legea nr. 317-XV din 18 iulie 2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale și în Legea nr. 92-XV din 1 aprilie 2004 privind procedura publicării și republicării actelor normative și a rectificărilor operate în ele, adesea acestea fiind eronat invocate de către funcționarii Ministerului Justiției și AIS „Moldpres”. Totodată, ținem să menționăm că, Hotărîrea Parlamentului nr. 1546-XIII din 25 februarie 1998 cu privire la republicarea periodică a actelor normative a fost în vigoare mai bine de un deceniu, iar în intervalul de timp 14.06.2002 – 15.04.2008 a devenit una ilegală, deoarece legiuitorul deja la nivel de lege organică a reglementat procedura tehnică a republicării, astfel că necesitatea existenței unei asemenea hotărîri mai putea fi înțeleasă pînă în anii 2003 și 2004, pentru actele guvernamentale și ministeriale, cînd legiuitorul a adoptat cadrul normativ și pentru modalitatea republicării actelor guvernului, ministerelor etc., însă astăzi să mai invocăm drept temei juridic un act cu o putere juridică inferioară în raport cu legea și de cca 5 ani abrogat – este cu totul de neînțeles. Noi cunoaștem zeci de exemple, cînd republicarea unor acte legislative, contrar dispozițiilor art. 41 din Legea nr. 780-XV/2001, a fost efectuată în temeiul Hotărîrii Parlamentului nr. 1546-XIII din 25 februarie 1998 cu privire la republicarea periodică a actelor normative. Am abordat această problemă de ne-numărate ori, inclusiv în articolele: *Corelația dintre doctrină, legislație și practica publicării actelor oficiale și*

Corelația dintre doctrină, legislație și practica republicării actelor oficiale și a rectificărilor operate în acestea, unde am insistat asupra faptului că atît publicarea, cît și republicarea actelor oficiale urmează a fi efectuată în strictă conformitate cu legea.

Astăzi, în graba de a raporta și de a da posibilitate tuturor să aibă la îndemîna CPC cu multiplele sale modificări și completări, nu s-a ținut cont de prevederile legale și s-a dispus autoritar și cu de la sine putere de a republica CPC, interpretînd eronat unele prevederi legale, care în cele din urmă s-au dovedit a fi inaplicabile la republicarea unui act legislativ.

În baza argumentelor aduse, **Ministerul Justiției al Republicii Moldova ar urma să solicite AIS „Moldpres” publicarea unui aviz în Monitorul Oficial al Republicii Moldova prin care să informeze cetățenii și toate autoritățile statului despre faptul că Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 130-134 din 21 iunie 2013, art. 415, este nul, deci nu are putere juridică, deoarece nu a fost respectată procedura legală privind republicarea acestuia. Totodată, Ministerul să notifice că în timp proxim CPC va fi republicat, inițial operînd unele modificări și completări, în baza unei prevederi exprese adoptate de legiuitor privind republicarea Codului în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. De asemenea, urmează a fi menționat faptul că toate prevederile inserate în Codul de procedură civilă pînă la republicarea acestuia sînt în vigoare și opozabile.**

Ca urmare a studiului efectuat, propunem adoptarea unor modificări și completări la Codul de procedură civilă și republicarea acestuia în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ținînd cont strict de prevederile legislației în vigoare.

Înțelegem foarte bine și apreciem munca riguroasă depusă de către funcționarii Ministerului Justiției la pregătirea CPC pentru republicare, pentru care fapt le sîntem sincer recunoscători. De asemenea, este arhicunoscut faptul că *Cine nu muncește acela nu greșește*. Iar noi ne permitem să continuăm acest proverb prin a

adăuga: *dar trîndăvește și deci foarte mult păcătuiește*. Așadar, nu există lucrare perfectă, iar dușmanul binelui e mai binele, însă în domeniul actelor oficiale meticulozitatea nu este de prisos, de aceea, după ce am studiat conținutul CPC pregătit de Ministerul Justiției pentru republicare, venim cu

unele propuneri de *lege ferenda*. Astfel, odată cu adoptarea propunerilor înaintate de noi și în strictă conformitate cu prevederile legale, în timpul cel mai apropiat Codul de procedură civilă urmează a fi republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Urmărind realizarea scopului pro-

pus, chiar la începutul studiului, pentru a înlătura lacunele din CPC și a respecta modalitatea de republicare a actelor legislative, propunem spre discuție publică *un proiect de lege privind modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova*.

Proiect

LEGE

privind modificarea și completarea

Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 111-115, art. 451), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La art. 1 textul: „*Notă: Legea nr. 163 din 22.07.2011 (art. III-XV) declarate neconstituționale prin HCC 3 din 09.02.12, MO 38-41/24.02.12 art. 7; în vigoare 09.02.12 [Art. 1 modificat prin LP 163 din 22.07.11, MO 146/28.08.11 art. 448; în vigoare 12.03.12]*” se exclude sau *Nota* se completează și se expune în următoarea redacție: „*Notă: Articolul XI din Legea nr. 163 din 22.07.2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 146 din 28.08.2011, art. 448), abrogat prin Legea nr. 29 din 06.03.12 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 48 din 13.03.12, art. 146). Art. III-XV din Legea nr. 163 din 22.07.2011 sînt declarate neconstituționale prin HCC 3 din 09.02.12, MO 38-41/24.02.12 art. 7; în vigoare 09.02.12. [Art. 1 modificat prin LP 163 din 22.07.11, MO 146/28.08.11 art. 448; în vigoare 12.03.12]*”.

2. La art. 2 alin. (1) textul Notei „*Notă: Legea nr. 163 din 22.07.2011 (art. III-XV) declarate neconstituționale prin HCC 3 din 09.02.12, MO 38-41/24.02.12 art. 7; în vigoare 09.02.12 [Art. 2 alin. (1) modificat prin LP 163 din 22.07.11, MO 146/28.08.11 art. 448; în vigoare 12.03.12]*” se exclude sau *Nota* se completează și se expune în urmă-

toarea redacție: „*Notă: Articolul XI din Legea nr. 163 din 22.07.2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 146 din 28.08.2011, art. 448) a fost abrogat prin Legea nr. 29 din 06.03.12 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 48 din 13.03.12, art. 146). Art. III-XV din Legea nr. 163 din 22.07.2011 sînt declarate neconstituționale prin HCC 3 din 09.02.12, MO 38-41/24.02.12 art. 7; în vigoare 09.02.12. [Art. 2 alin. (1) modificat prin LP 163 din 22.07.11, MO 146/28.08.11 art. 448; în vigoare 12.03.12]*”.

3. La art. 12¹ alin. (1) sintagma „*instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție*” se substituie prin sintagma „*instanța de judecată formulează o propunere (proiect al unei sesizări) adresată Curții Supreme de Justiție pentru a sesiza Curtea Constituțională*”, ori/sau alin. (1) de la art. 12¹ urmează a fi expus într-o nouă redacție: „*Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rîndul său, sesizează Curtea Constituțională*”.

4. La art. 39 alin. (11¹) și *Nota* din acest alineat se exclude (*non bis in idem*).

5. La art. 43 alin. (2) lit. a) sintagma „*sau viza de reședință*” se substituie prin cuvîntul „*reședință*”.

6. La art. 50 cifra de la primul alineat „(1)” și textele: „(2) – abrogat” și „(3) – abrogat” se exclude.

7. La art. 85 alin. (1) lit. l) sintagma „*sanțiunii administrative a arestului*” se substituie prin sintagma „*sanțiunii contravenționale a arestului*”.

8. La art. 89 alin. (1) lit. g) sintagma „, 408 și 409” se exclude.

9. La art. 119 după alin. (3) textul: „*Notă: Alineatele (4) și (5) devin (2) și (3), LP 244-XVI din 21.07.06, MO 178-180/17.11.06, art. 814*.” și a informației în cauză „(6) – abrogat” se exclude.

10. La art. 134 lit. e) sintagma „*urmărire administrativă*” se substituie prin sintagma „*urmărire contravențională*” sau sintagma „*un pericol de urmărire administrativă sau penală lor sau*” se substituie prin sintagma „*un pericol de pornire a procesului contravențional sau urmărire penală a lor sau*”.

11. La art. 216 alin. (6) sintagma „*nu va permite retragerea lui în sală*” se substituie prin sintagma „*nu va permite retragerea lui din sală*”.

12. La art. 262 lit. a) sintagma „*art. 260 lit. a) și b)*” se substituie prin sintagma „*art. 260 alin. (1) lit. a) și b)*”; la art. 262 lit. b) sintagma „*art. 260 lit. c)*” se substituie prin sintagma „*art. 260 alin. (1) lit. c)*”; și la art. 262 lit. c) sintagma „*art. 260 lit. d)*” se substituie prin sintagma „*art. 260 alin. (1) lit. d)*”.

13. La art. 345 lit. i) sintagma „*Fondul Social*” se substituie prin sintagma „*BASS (Bugetul asigurărilor sociale de stat)*” sau „*CNAS*”.

14. La art. 462 alin. (2) cifrele „34, 36,” se exclude.

15. La art. 466 alin. (2) sintagma „*Ministerul Afacerilor Externe*” se substituie prin sintagma „*Ministerul*”.

Afacerilor Externe și Integrării Europene”.

16. La art. 482 cifra luată între paranteze ce identifică alineatul (1) se exclude.

17. Art. 484 alin. (5) urmează a fi expus într-o nouă redacție: „(5) *Dacă în instanță se află în dezbatere cererea de desființare a hotărârii arbitrale, instanța care examinează cererea de eli-*

berare a titlului executoriu în temeiul acestei hotărâri este în drept, dacă va considera rațional, să amâne examinarea cererii de eliberare a titlului executoriu și, la solicitarea părții care a adresat în judecată cererea de eliberare a titlului, poate obliga cealaltă parte la asigurarea eventualelor pagube, în conformitate cu prezentul cod.”

Art. II. – (1) Prezenta lege intră în

vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Guvernul, în termen de 30 de zile de la data publicării prezentei legi, va asigura republicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003, cu modificările operate pînă la data republicării inclusiv.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Igor CORMAN

Nr. ____ . Chișinău, _____ 2014.

Referințe bibliografice

1. Dumitru Baltag. *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*. Chișinău: F.E.-P. „Tipogr. Centrală”, 2010, p. 363-365.

2. *MO al RM* nr. 36-38 din 14.03.2002, art. 210.

3. Nota informativă la proiectul Legii privind actele normative. Proiectul inclus cu nr. 22 *Proiect de lege cu privire la actele normative* nu este posibil de accesat (vizitat: 25.07.2013). *Transparența în procesul decizional / Proiecte de acte normative remise spre coordonare*. <http://www.justice.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=192>

4. Abrogată prin HP 74-XVI din 03.04.08. În: *MO* nr. 76-77/15.04.08, art. 257.

5. Art. 23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova.

6. Mihai Corj. *Corelația dintre doctrină, legislație și practica republicării actelor oficiale și a rectificărilor operate în acestea*. În: *Legea și viața*, nr. 3, 2010, p. 27-42.

7. Art. 4 din *Legea* nr. 173-XIII din 06.07.1994 *privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale*. Republicat în: *MO al RM* nr. 183-185 din 10 octombrie 2008, art. 653.

8. *Legea* nr. 780-XV din 27.12.2001 *privind actele legislative*. În: *MO al RM* nr. 36-38 din 14.03.2002, art. 210.

9. Hotărârea Parlamentului nr. 74-XVI din 3 aprilie 2008 privind abrogarea Hotărârii Parlamentului nr. 1546-XIII din 25 februarie 1998 cu privire la republicarea periodică a actelor normative. În: *MO al*

RM nr. 76-77 din 15 aprilie 2008, art. 257.

10. *MO al RM* nr. 263-269 din 21.12.2012, art. 855.

11. *Legea* nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 *privind actele legislative*. În: *MO al RM* nr. 36-38 din 14 martie 2002, art. 210.

12. *Legea* nr. 317-XV din 18 iulie 2003 *privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale*. În: *MO al RM* nr. 208-210 din 3 octombrie 2003, art. 783.

13. *Legea* nr. 92-XV din 1 aprilie 2004 *privind procedura publicării și republicării actelor normative și a rectificărilor operate în ele*. În: *MO al RM* nr. 64-66 din 23 aprilie 2004, art. 352.

14. Mihai Corj. *Corelația dintre doctrină, legislație și practica publicării actelor oficiale*. În: *Legea și viața*, nr. 10, 2007.

15. *Legea* nr. 317-XV din 18 iulie 2003 *privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale*. În: *MO al RM* nr. 208-210 din 3 octombrie 2003, art. 783.

16. *Legea* nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 *privind actele legislative*. În: *MO al RM* nr. 36-38 din 14 martie 2002, art. 210.

17. Mihai Corj. *Op.cit.*, nr. 10, 2007, p. 9-19.

18. *Legea* nr. 173-XIII din 6 iulie 1994 *privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale*. Republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 183-185 din 10 octombrie 2008, art. 653. Și aici observăm mai multe lacune sau curențe. Legea respectivă, fiind republicată, nu a înglobat în sine toate modificările

publicate pînă la momentul republicării Legii nr. 173-XIII și astfel au rămas pe din afară modificări efectuate în legea citată și fiind publicate numai în *MO al RM* nr. 88-89 din 20 mai 2008 și în *MO al RM* nr. 94-96 din 30 mai 2008.